

pel cas li he agradat, / que hagi sabut fé 's papé, / si jo som viu l'any qui ve, / ja vui tení 's lloc llogat: / perque, quant manco, tendré / es *sadoll* i es calçat», glosa del menorquí JVivó (†1780), Camps Merc (*Folkl Men* 1, 210). No sabem que s'usi a l'Emp, com diu *AlcM* perquè en cita un cas en Ruyra, que no tenia res a veure amb l'Emp., sinó amb Blanes i Girona.

En llatí *SATULLUS* a penes es documenta més que en algun autor arcaic, com Varró: era una espècie de diminutiu-hipocorístic de *SATUR* (d'on *satur-los* > *satullus*); la llengua seriosa dels clàssics mantingué en vida *satur*, *-ura*, *-urum*; però es veu que el poble, que es decantava per aqueixes creacions hipocorístiques (cas de *apicula*, *ovicula*, *auricula*, *geniculum* etc.), negligí cada cop més el primitiu *satur*, que no ha passat a les llengües centrals de la Romània: it. *satollo*, fr. *saoul* (avui *soûl*), oc. *sadol*, gascó *sadout*, *-outch*, cat. *sadoll*
DERIV : *Sadolla*

El més important és el verb ll. *SATULLARE*, peculiar de l'arcaic Varró, veg. Bücheler, *ALLG* 1, 103), que s'ha mantingut en les mateixes llengües romàniques que *SATULLUS*; i amb tanta o més vitalitat, i no sense independència de l'adjectiu: com ho mostra el fet que aparegui metatitzat com *sallodar* en l'aragones de Fernández de Heredia, en el S. XIV (ed. W. R. Long, cf. G. Sachs en *RFE* xxii, 77); i sincopat com *sallar* > *sallar* en les *VidesR*: «*tota la nuyt éls se sallaren de parlar de Déu*», f° 80r1 (n. 1) traduïnt «per sacra eloquia *sese* vicaria relatione *saturent*»: així segons el ms. B, *sallaren* en el ms. P: cal doncs entendre una pron. *sallar/sadlar*; «*nós, qui solíem ésser per lo nostre pare Sen Gregori sallatz pregam-te que no nos gèquies morir de fam*», f° 75v2, traduïnt «*quos pater noster Gregorius solebat pascere, tua sanctitas fame non sinat perire*» (199.25); tenint en compte l'altre passatge cal rebutjar la idea que hi posa en nota Neugaard, que sigui grafia incompleta per *sa(do)llar*: també el fet que el copista vagi tallar el mot entre dues línies, posant *ll* en la primera, hi seria difícilment compatible.

La forma plena *sadollar* és molt freqüent en tot el català medieval: «*Avarícia és cell pecat / qui és mays contra caritat, / contra larguea e perdó; / espera n satisfacció / e no s sadolla hom de res / ans ---*», Lull (*Hores de la Verge* ix, i, ed. Ross, p. 164). També en *Blanq* (*NCL* 11, 96.22); els dimonis menjant una ànima «*com se'n foren bé sadolats, e batalats molt vilment, ro<s>segant ab ganxos, gitaren-la ---*», *Tuglat* (*CoDoACA* xii, 90.2f.); «*la féu despullar de tot --- per tal que se'n sadollàs de mirar-la; ara, vosaltres sabeu quiny turment li devie estar, que ere tan bella e tan vergonyosa*», «*voldrie haver un ventre ta many com hun bou per tal que s pugue sadollar d'aquell podre de luxúria*», StVicentF (*Serm* 11, 175 2, 185 6); «*quí no s sadolla de fer sobrietas e injusticias*» cita l'*InvLC* d'un doc. ross. de 1420. «*Lexa sadollar los meus ulls de la tua vista dolça*», *Decam* (ix, § 5, 531 4, trad. *saziare*). I ja en Arnau de Vilanova: «*que s pussen sadollar dels béns que breument trespassen*»

1305, *Confessió de Bna* (*NCL* 1, 128.24, i de nou 129.1).

És ben viu encara, però literari, un poc per restauració, i per continuïtat, en els escr. Renaix., i més en el participi que en formes personals; com en el bell sospir de l' enamorat Maragall, a *Les Minves de Gener*: «*Déu meu, aquest hivern que mai s'acaba! / I aquesta primavera que no ve! / He trobat els passeigs arreu fangosos / sadollats per la pluja de la nit: / els brots tendres brillaven temerosos / al bell damunt del fosc brancatge humit / ---*» 1891 (*O. C.* 1960, 83 3f.); «*--- Sant Aniol --- les pluges primaverals havien abundantament abeurat --- els arbres centenaris; de més a més, jo portava el cor sadollat d'amor i d'esperança: mè creia en bona correspondència ab la rumbosa molinera ---*», MrnVayreda (*Puny* 1, 1, 38 (37)). També Verdguer algun cop, ja en un escrit juvenil, dels publicats per Casac.; però en el v. 57 del poema «*En la Mort de Balmes*» (del volum «*Pàtria*») si hi va publicar «*y'ls camps patris sadollar-se*» fou cedint a un escrúpol, no gaire motivat, de Balari (*Epist Verd* vi, 226), allà on ell havia posat *abeurar-se*.

De vegades una var. amb *a*, probt. deguda a la influència dels connextos *assaciat* i *assedegat*: les muntanyes «*mai prou assadollat de ses belleses, que les seves delícies no cansen ---*», Massó i Torrents (*Croquis* P 1, 8); també entre els mallorquins: «*assadollar-se* o *assodollar-se*: afatar-se, hartarse», *DFgra* (però dubto que estigui ben analitzat *dassadollament* com *d'ass-* en la cita lulliana d'*AlcM*).

Sadollament: «*lo sadollament de gràcia, lo qual Déus promet a tots aquells qui --- sostendran --- aflicció ---*», Lull (*Blanq*, *NCL* 11, 97.7); «*aquí no temem enemics, ne misèries --- aquí som en lum inestimable, ab companya reverent, ab plen sadollament, ab entera consciència, ab pures amors, ab festa recreant ---*», Eiximenis (*Reg de Prínceps*). *Sadollable* *Sadollant* (*As*)*sadollament* (supra). *Insadollable*.

MOTS SAVIS: *Saturar*, pres del ll. *saturare* 'atipar, sadollar', deriv. de *satur* (el primitiu de *satullus*): el *DAG* en dóna un cas isolat en un text del S. xv, suspecte; en l'acc. de física, Lab. 1840; *saturació* Lab.

Substantivat l'adj. f. *satúra*, designant una mena d'olla-podrida de menjars, s'aplicà a una composició literària burlesca, canviat després en *satíra* (ja en l'època imperial, alteració de gènesi controvertida: malgrat tot, pot haver-hi hagut influència pseudo-etimològica de l'hellenisme *satyrus*, netament separat pel sentit i potser pels orígens lingüístics); d'aquí es prengué el nostre *sàtira* [*DTo*. 1647], que ja pogué estar en ús des de prou abans, almenys ho estava *satíric*, potser no encara a la primera meitat del xv (res no prova el pastix dantesc de Febrer), però almenys el 1531: «*si us par molt satíric quant diu y rahona, / gustau la medulla —qu' és, tot, bon exemple— / qu'en arbre molt aspre collim, y contemple / que flors e fruyts dolços nos mostra y nos dóna*» en els versos (probt. d'On Almuðéver) prologant l'ed de 1531 del *Spill* de JRoig (ed. Chabàs, p. 372, v. 5a), m. «*lo qui escriu satíra*», *DTo*; *satíricament* [Lacav.]; *satiritzar*